

על שולחן הזהב שבפנים ההיכל אין חשש שיתעפש, שכן גזירת הכתוב להניחו על שולחן מזהב, ועוד, שבמקום קיום מצותו מגין עליו הנס שלא יתעפש, ויכולו הכהנים לאוכלו וידעו שהם אוכלים משולחנו של מקום, מה שאין כן בשולחן הזה שבאולם, שלא היה זה מקום מצותו, יש לחוש שיתעפש (ר"ש סיריליאן). ובהגהות הגר"א גרס 'לית כאן של שיש מפני שהוא מקרר', שהגמ' מפרשת את הברייתא הסוברת שלא היו מניחים על של שיש, משום שהשיש מקרר והלחם צריך להישאר חם (תקלן חדתין).

אין מְזַכְרִין מַעֲשֵׂה נִסִּים - שתחילת סידור הלחם צריכה להיות באופן שלא יהא צורך להזדקק לנס (תקלן חדתין). ויש גורסים, שסוגית הגמ' כאן היא בנוגע לשולחנות השיש שהיו בבית המטבחים, שלא היו משל כסף כדי שהבשר לא יתחמם ויתקלקל, ומקשה הגמ' ממה ששינוי (אבות ה, ה) שאחד מעשרה ניסים שבמקדש היה שלא הסריח בשר הקודש מעולם, ומתרצת הגמ' שמלכתחילה אין סומכים על הנס (ר"ש סיריליאן) [שלדעת הירושלמי כאן, גם בבית שני נעשו אותם עשרה ניסים, אולם דעת הירושלמי ביומא (ד, ד) שאותם הניסים נעשו רק בבית ראשון ולא בבית שני, ולפי זה יש לומר שמשנתנו שאמרה שהשולחן היה של שיש, נאמרה בבית שני] (ראה ר"ש סיריליאן).

לָחֶם פָּנִים לְפָנֵי תָמִיד, לָחֶם פָּנִים אֶפִּילוּ פָסוּל, שלמרות שהלחם נפסל ב'לינה' לאחר שבער עליו שבוע מיום הנחתו, מכל מקום גזירת הכתוב היא שישאירו את הלחם הפסול לשבוע הבא, ולא יעמוד השולחן ללא לחם (מקדש דוד קדשים כב, בדעת רש"י). ויש מפרשים שלא דוקא 'פסול', אלא כוונת הכתוב שאפילו אם עברה שבת על לחם הפנים, יכולים להניחו לשבת הבאה (תלמיד הרשב"ש). ובהגהות הגר"א גרס 'וְאֶפִּילוּ הוּא כְּמֵה יָמִים', שמוותר לכתחילה להניח את הלחם לשבוע הבא [כשאין לחם חדש להניח על השולחן] (תקלן חדתין). וראה תוס' זבחים פז, א ד"ה לשלח, ורמב"ם תמידין ומוספין ה, ג, ואף הקטרת בזיכי הלבונה [של לחם הפנים] תידחה לשבוע הבא, לכשיסירו את הלחם מהשולחן, שחובת הקטרת הבזיכין היא מכלל סדר הקרבת הקרבן, וחובה זו מתקיימת בשבוע הבא [שאינו היתה חובת הקטרתם מכלל 'חובת היום', שיש חיוב להקטיר בשבת בזיכי לבונה, לא היתה נדחית חובה זו לשבוע הבא בגלל העדר לחם] (ח"י הגר"ח סוכה נ, א; ראה מקדש דוד שם).

עֲשֶׂה שְׁלֵחָנוֹת עֲשֶׂה שְׁלֵמָה, ולא היו אלא בבית ראשון, שאילו בבית שני לא היו שולחנות מעבר לשלשה עשר השולחנות שנמנו במשנה (ריב"ז על המשנה). ויש מפרשים, ששולחנות אלו היו גם בבית שני (תוס' ר"ד יומא נא, ב), אך לא נמנו במשנה, משום שלא היו מסדרים עליהם את לחם הפנים [ראה להלן בגמ'] (מפרש תמיד לא, ב).

לֹא הָיָה מִסְדֵּר אֶלָּא בְּשֵׁל מִשֶּׁה בְּלֶבֶד, שאף שהיה ציווי לעשות עשרה שולחנות - וכפי שנאמר 'הכל בכתב' [והקב"ה הודיע למשה שבבית המקדש יעשו עשרה שולחנות, והיו הדברים קבלה בידם עד לזמן שלמה (רבינו בחיי שמות כה, י)] - ומסתמא כל השולחנות נעשו בתבנית שולחנו של משה, מכל מקום דין שולחן ללחם הפנים לא היה אלא אחד, משום שבדין שולחן הנאמר במצות 'ועשו לי מקדש' לא נאמר אלא שולחן אחד (ח"י הגר"ח מנחות צט, א).

עָלוּ לְרֹאשׁ גִּגְוִתֵיהֶן וְנִפְּלוּ וָמָתוֹ, ולא נענשו על כך, לפי שנטרפה נפשם משום צער החורבן (ראה בית אפרים י"ד עו). [אכן ראה בשו"ת חתם סופר (ב, שכו) וברב פעלים (י"ד ג, ט), שאף במקום צער וייסורים גדולים, עוון פלילי הוא לאדם לקרב מיתתו ונחשב 'מאבד עצמו לדעת', וכמו שמצינו ברבי חנניא בן תרדיון שהקיפוהו בחבילי זמורות והציתו בהן את האור, והיה מצטער ביותר עד שאותו השר שקירב את מיתתו זכה לחיי העולם הבא, ומכל מקום הוא בעצמו לא הסכים אפילו לפתוח את פיו כדי לקרב את מיתתו (ראה ע"ז ז, א)].

מִשְׁנֵה, שְׁעָלֵיהֶם מִדִּיחִין אֶת הַקֶּרְבָּיִים, וכן היו עושים שם את ההפשט והניתוח, אך בעיקר היו השולחנות משמשים להדחה (תקלן חדתין). ודוקא את הבשר היו שוטפים על השולחנות האלו, אך את הקרביים, שיש בהם פרש והם מאוסים, היו מדיחים 'בלשכת המדיחין' (תוס' יומא יט, א ד"ה ששם). ויש מפרשים, שהשטיפה הראשונה של הקרביים היתה נעשית בלשכת המדיחין בצנעה, ואחר כך היו חוזרים ושוטפים אותם על השולחנות (ראה תוס' יו"ט מידות ה, ג). ויש מפרשים, שבלשכת המדיחין היו מדיחים את שאר הקרבנות כאשר לא היה מקום על השולחנות, אבל את איברי התמיד היו מדיחים תמיד על השולחנות (רא"ש תמיד א, א).

עַל שֵׁשׁ נוֹתְנִין אֶת הָאֶבְרִים - שלאחר הניתוח היו מסדרים שם את האיברים עד שיעלו הכהנים למזבח (תקלן חדתין). שלפעמים היה כהן יחיד מקריב את כל אברי הקרבן, והיה מניח את האברים על השולחן, ומעלה אותם זה אחר זה. והיינו דוקא בקרבנות יחיד, שאילו בקרבנות ציבור של תמידין ומוספין, היו כמה כהנים זוכים בפס להעלות את האברים, והיו מקבלים אותם מיד המנתח ומוליכים אותם עד לחצי התחתון של הכבש (רא"ש תמיד לא, ב, וראה ריב"ז על הגמ' להלן).

אָחֵד שֵׁשׁ שִׁישׁ, שאמנם אין עושים כלי שרת מאבן, אולם השולחן אינו נחשב 'כלי שרת', שהרי לא נעשה לצורך עבודה [וכן השולחנות של שיש שהיו נותנים עליהם את האברים] (קרי אורה מנחות כח, ב, מנחת חינוך מצוה צז אטו), ואף שקודם לכן היו אופים את הלחם בתנור בתבנית של זהב, אין בהנחתו על שולחן השיש משום 'מורידין בקודש' [ראה להלן בגמ'] שדבר זה נחשב 'מורידין', כיון שבתבנית אלו עדיין לא נתקדש הלחם, ודין 'אין מורידין' נאמר רק לאחר שנתקדש הלחם (מנחת חינוך שם אות ו).

עַל שֵׁשׁ נוֹתְנִין לָחֶם הַפָּנִים בְּכִנְיָסָתוֹ לאחר אפייתו, עד שיסדרוהו על השולחן (קרבן העדה), שלדעת הסוברים שאפיית לחם הפנים אינה דוחה שבת, היו אופים את הלחם בערב שבת ומניחים את הלחם על השולחן עד לשבת, ולסוברים שאפיית לחם הפנים דוחה שבת, הניחו שם את הלחם בשבת לאחר האפייה עד לסידורו על השולחן (רא"ש תמיד לא, ב).

וְעַל שֵׁשׁ זֶהָ בִּיצִיאָתוֹ, עד זמן הקטרת בזיכי הלבונה המתירים את אכילת הלחם (ריב"ז, בשם רש"י מנחות צט, א).

שִׁמְעֵלִין בְּקוֹדֶשׁ וְלֹא מוֹרִידִין, שבתחילה היו 'מעלין בקודש' מהשולחן של שיש [או של כסף, ראה להלן בגמ'] לשולחן של זהב שהיה בפנים, ואחר כך 'לא מורידין' ולכן ביציאתו היו מניחים אותו על שולחן של זהב (רש"י מנחות צט, א).

גִּמְרָא. מִפְּנֵי שֶׁהוּא מְרַתֵּחַ, שאם היו עושים את השולחן של כסף, היה הלחם עלול להתעפש (תקלן חדתין), אבל בהנחת הלחם